

تزریق خون در تالاسمی و درمان عوارض رسوب آهن

اولین خط درمان در تالاسمی تزریق منظم خون می باشد.

زمان اولین تزریق و فواید آن: اولین تزریق با هموگلوبین زیر ۷ شروع می شود. با تزریق خون و وارد شدن گلبول های قرمز سالم اثرات درمانی زیر را شاهد خواهیم بود:

—هیپوکسی بافتی ناشی از کم خونی کاسته می شود.
—اختلال رشد ناشی از کم خونی مزمن برطرف می شود.
—بازتوانی فعالیت جسمانی و اجتماعی طبیعی بیمار —در صورت تشخیص به موقع و شروع تزریق خون در زمان مناسب از اختلالات اسکلتی و تغییر شکل جمجمه بیمار جلوگیری به عمل خواهد آمد.

نوع و حجم خون تزریقی : خون تزریقی گلبول قرمز متراکم کم لکوسیت است که با حجم ۱۰ الی ۱۵ سی سی به ازای هر کیلوگرم وزن بدن طوری که هموگلوبین بیمار بین ۱۱-۱۲ نکه داشته شود تزریق می شود. مدت تزریق هر کیسه خون بطور متوسط ۲ الی ۳ ساعت می باشد. اما اگر بیمار نارسایی قلبی

یا هموگلوبین خیلی پایین دارد خون با سرعت کمتر تزریق می شود. تزریق خون منظم معمولاً هر ۲ تا ۵ هفته یکبار بوده و بهتر است هموگلوبین قبل از تزریق حدود ۹ تا ۱۰/۵ باشد.

علت ایجاد رسوب آهن: در بیماران تالاسمی به دو علت عمده اضافه بار آهن در بدن ایجاد می شود:

— تزریق مکرر خون — افزایش جذب روده ای

علائم: رسوب آهن در قلب معمولاً پس از رسوب چشم گیر آهن در سایر ارگان ها (کبد _ طحال) رخ می دهد. علائم بیماری قلبی ناشی از انباشتگی آهن معمولاً بدون علامت است اما شایعترین آنها: طپش قلب، تنگی نفس، سنکوپ، درد قفسه سینه و ادم اندام ها می باشد. —انباشتگی آهن در غدد درون ریز از جمله هیپوفیز باعث تاخیر یا عدم بلوغ و کاهش رشد می شود. همچنین از دیگر عوارض تاثیر آهن بر غدد: دیابت، کم کاری تیروئید و پاراتیروئید می باشد. —رسوب آهن در کبد می تواند باعث ایجاد فیروز و سیروز شود. —رسوب آهن در پوست باعث تیرگی پوست می شود.

درمان: پس از ۱۰ بار تزریق خون یا فریتین بالای هزار درمان آهن زدا شروع می شود. درمان های آهن زدا: به دو صورت تزریقی (دسفرال) و خوراکی (اسورال —اکسجید —دفریرون) در دسترس بیماران می باشد.

برداشتن طحال در بیماران تالاسمی: طحال یک عضو داخل شکمی و پر خون است که در سمت چپ قسمت فوقانی شکم در کنار معده و بالای کلیه چپ قرار گرفته است و به عنوان بخشی

از سیستم ایمنی و خونساز بدن شناخته می شود و اگر چه یک ارگان مهم است اما برای بقا حیاتی نیست.

وظایف طحال : —تصفیه خون و خارج کردن گلبول های قرمز آسیب دیده. — باز یافت اجزای قدیمی سلول های خونی آسیب دیده مثل آهن و هموگلوبین — ذخیره سازی خون — حفظ ایمنی بدن با تولید گلبول های سفید . در بالغین فعالیت های طحال توسط اعضای مانند کبد و مغز استخوان اجرا است .

علل بزرگی طحال در بیماران تالاسمی : —پاک نمودن خون از سلول های که شکل غیر طبیعی دارند. — خون سازی

علائم: احساس درد در قسمت بالا و چپ شکم —کم خونی و احساس خستگی و بی اشتهایی — تنگی نفس — سسکه های مکرر و بی دلیل

تشخیص: معاینه بالینی از طریق لمس — سونوگرافی

درمان: برداشتن طحال به روش جراحی

زمان برداشتن طحال : توصیه می شود این عمل حداقل تا ۵ سالگی به تاخیر بیفتد تا خطر ایجاد عفونت کمتر شود . — بزرگی به حدی باشد که منجر به ناراحتی برای فرد شود یا با خطر پارگی همراه باشد. — شواهدی از پر کاری طحال دیده شود مثلاً نیاز بیمار به خون افزایش یافته باشد. — در آزمایش خون افت پلاکت و گلبول سفید دیده شود که باعث مشکلاتی مثل عفونت مکرر یا خونریزی شود.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کردستان

مرکز آموزشی، پزشکی و درمانی بعثت

بخش انکولوژی

واحد آموزش سلامت پاییز ۱۴۰۰

تلفن: ۱۵-۰۸۷-۳۳۲۸۵۹۱۰

داخلی ۲۲۱۹

بیمار گرامی:

بمفاتی که در دست دارید حاوی اطلاعات ضروری در

خصوص بیماری فعلی شما و چگونگی روند درمان و

مراقبت آن می باشد.

با آرزوی بهبودی و سلامتی روزافزون

کمتری دارند. - مصرف غلات سبوس دار مثل سبوس گندم، برنج و حبوباتی مثل سویا، نخود که باعث کاهش جذب آهن می شوند. - مصرف چای و قهوه که بهتر است همراه وعده غذایی باشد. - محصولات لبنی: شیر و ماست جذب آهن را کاهش می دهند. همچنین کلسیم موجود در این مواد برای پیشگیری از پوکی استخوان (به دلیل فعالیت بیشتر مغز استخوان در تالاسمی ها) نیز اهمیت دارد. پس بهتر است در طبخ غذا از شیر یا انواع پنیر استفاده شود و همراه غذا ماست و دوغ مصرف شود. یا توصیه به مصرف غذاهای مثل: ساندویچ پنیر، شیر برنج - آش دوغ و کشک. - ترشیجات، سس، سرکه: به علت داشتن ویتامین ث باعث افزایش جذب آهن می شوند پس با غذا مصرف نشوند. - ویتامین ای: مصرف این ویتامین از بروز بیماری های قلبی پیشگیری میکند که یکی از غنی ترین و در دسترس ترین ماده غذایی حاوی این ویتامین روغن زیتون است. - ویتامین دی: برای جذب کلسیم در بدن لازم است. پس مصرف: زرده تخم مرغ، شیر، لبنیات، ماهی.

هشدار:

- ۱- برای پخت غذا از ظروف آهنی استفاده نشود چون در حین پخت مقداری از آهن آن وارد غذا می شود.
- ۲- توجه به برچسب مواد غذایی خریداری شده تا از مقدار آهن موجود در آن مطلع شویم.
- ۳- از مصرف نمک زیاد پرهیز کنید تا دچار افزایش فشار خون و بیماری های قلبی و کلیوی متعاقب آن نشوند.

مراقبت های قبل از عمل: - اصلاح کم خونی - تزریق واکسن های لازم و توصیه شده توسط پزشک معالج دو هفته قبل از عمل - خودداری از انجام ورزش های سخت و حرفه ای - خودداری از وارد شدن ضربه به شکم و یبوست نشود - مصرف آنتی بیوتیک بسته به نظر پزشک به مدت پنج سال پس از عمل یا در صورت صلاحدید تا آخر عمر - تزریق واکسن پنوموکوک و منگوکوک هر سه تا پنج سال - تزریق سالیانه واکسن آنفلونزا - مراجعه سریع به پزشک در صورت وجود تب بالا - کسالت - بی حالی و درد ماهیچه ها که مطرح کننده عفونت است - خودداری از سفر به مناطقی که بیماری های واگیر دار در آنجا زیاد است مانند مناطق مالاریا خیز.

تغذیه در تالاسمی: مهمترین نکته تغذیه ای در تالاسمی عدم دریافت آهن و یا کاهش جذب آن از روده میباشد پس توصیه های غذایی در این راستا شامل موارد زیر می باشد:

- عدم مصرف یا کاهش مصرف مواد غذایی حاوی آهن بالا مثل: گوشت، جگر، خشکبار و آجیل، مثل: انجیر خشک، کشمش، نخود، پسته، خرما - عدم مصرف میوه و سبزیجات بخصوص سبزیجات دارای برگ سبز پررنگ با غذا: این مواد حاوی ویتامین ث هستند و به علت تاثیر آنها در افزایش جذب آهن بهتر است با غذا یا بلافاصله پس از آن مصرف نشود اما به علت داشتن ویتامین ها و آنتی اکسیدان ها بهتر است بین وعده های غذایی مصرف شوند. در ضمن سبزیجات پخته ویتامین ث